

lostnega spomina, ki so si nadeli goljufivo ime «samostojna kmetijska stranka», a so politično in gospodarsko samostojnost in svobodo z glasovanjem za centralizem pokopali, spravili naše ljudstvo v sramotno zavistnost od beograjske gospode. Navezani smo vsled tega na miloščine, na dobro voljo kuratorjev v Beogradu.

Kako dolgo bo slovenski kmet berač?

Dokler bo ta centralistična ustava, tako dolgo bo slov. kmet moral igrati vlogo berača Lazarja pred bogatinovimi vratmi. A mi nečemo biti berači, odvisni od milosti beograjske gospode, ki nas odira, ampak mi hočemo zakonodajno avtonomijo, v svojih rečeh si hočemo sami vladati, zato se moramo boriti vztrajno tako dolgo, da vržemo s sebe jarem centralizma, za katerega so slabostnejši glasovali in se še s tem svojim največjim zločinom bahali in katerega so na vse pretege hvalili.

Boj zoper krivični centralizem!

Kakor ste dragi čitatelji iz goraj navedenega uradnega razglasa lahko spoznali, ni slovenski kmet niti v kmetijskih rečeh svoj gospod, ampak ga je od slabostnih toliko hvaljena ustava spravila pod popolno kuratorstvo Beograda. Zato pa v boj zoper krivični centralizem za zakonodajno samoupravo, ker le potem bo postal slovenski kmet na svoji zemlji svoj gospod!

Kdo je glasoval za nove takse?

Gostilničarji in drugi obrtniki morajo po novem taksem zakonu plačevati neznosno visoke takse. Ker se bo plačevanje teh taks nadaljevalo vsakega pol leta, bo to nevzdržljivo breme za male in srednje obrtnike. Nemci in radikali lažejo okoli, da oni niso krivi teh bremen. Naše uredništvo je poizvedelo v Beogradu in je dobilo iz Narodne skupščine naslednje poročilo:

«Gospod urednik!

Na Vašo prošnjo sem si iz zapisnika Narodne skupščine od 9. in 10. oktobra 1923 zabeležil sledeče: V seji parlamenta dne 9. oktobra se je glasovalo v načelu o vladnem predlogu za zvišane in nove takse. To glasovanje je nastikano v «Stenografičnih beležkah» na strani 1654 do 1656. Za zvišane in nove takse (tudi gostilniške) so glasovali: srbski (Pašičevi) radikali, Nemci in Turki iz Makedonije. Proti so glasovali poslanci Slovenske ljudske stranke in ostala opozicija. Za zvišane in nove takse je glasovalo vsega skupaj 104 poslancev (Pašičevi radikali, Nemci in Turki), a proti 64. Vsi radikalni in vsi nemški poslanci, ki so bili navzoči, so glasovali «za». Med onimi, ki so glasovali za vladni predlog, za visoke takse, citam na strani 1656 tudi ime nemškega poslanca Franca Schauer.

Drugi dan, to je 10. oktobra je bilo izvršeno glasovanje o taksem zakonu v podrobnostih (končno glasovanje). Pred glasovanjem je bila opozicija, med njimi vsi poslanci Slovenske ljudske stranke, sklenila, da v znak protesta proti takemu krivičnemu zakonu, zapusti dvorano. Poslanec Davidovič je podal v imenu opozicije naslednje izjavo:

«Gospodje! Pooblaščen od celokupne opozicije mi je čast podati to-le izjavo: Ker vlada, skupno s svojo večino ni sprejela niti najvažnejših in največjih naših predlogov za popravilo tega zakona in ker takšen zakon nagrmači zelo težka bremena na pleča našega ljudstva, ker so v tem zakonu odredbe, ki so v očitem nasprotju z našo ustavo, izjavljam, da

bilo več k nam. Tudi to še vem, da oče ni nikdar o tem govoril, le meni je pripovedoval, pa mi zabičeval, da moram molčati. Izključno je torej, da bi bil to zvedel od koga drugega. — Ali ste zadovoljni, gospod strice?»

Sime dolgo ni ničesar rekel. Njegove majhne oči so bulile v Aleša, kot bi hotele zazreti pod rdečkastim, že precej gubastim licem petdesetletnega moža otroški obraz iz davnih časov —

Dvorana je nemo molčala —

Sime je stopil bliže in položil Alešu roko na ramo. In tedaj je izpregovoril, kakor v sanjah, gledajoč daleč, daleč nazaj v preteklost, in na njegov koščeni, trdi obraz so legle mehke poteze.

«Da — prosil me je, zelo me je prosil. Pa ni hotel da bi kdo o tem zvedel —. Šlo je za njegovo trgovsko čast —. Nisem mu dal —. Ni znal gospodariti z denarjem —. Čudak je bil —. Pa njegov sin, — sinček Leško se mi smili. V veži je igral — gledal me je, ko sem odhajal —. Šel sem tistikrat in nisem več prišel. Jezen je bil name bratranec —. Pa nekaj sem sklenil tistikrat. Da bom njegovemu sinčku pomagal, če bo priden in vreden —. In vi ste — in ti si njegov sin —?! Velik mož, slaven človek —, najslavnejši našega rodu, najslavnejši našega naroda —?!»

In Sime Blaž, tovarnar in veletrgovec, je vzravnal svojo dolgo, suho postavo, v oči se mu je zasvetila olza, obrnil se je k sodnemu dvoru, pokazal na Aleša in rekel:

«Gospod predsednik! Jaz Sime Blaž odstopam od tožbe proti založniku gospodu Ivanu Dvoržak, ker našel sem svojega nečaka Aleša Blaža!»

zapustimo dvorano in se ne udeležimo glasovanja. V znak protesta nečemo, da sodelujemo v donošenju tega krivičnega zakona. Na to je cele opozicija, med njimi poslanci SLS, zapustila dvorano. Naši poslanci so klicali radikalom in Nemcem: «Vi nosite in prevzimate vso odgovornost za krivične takse!» Z glasovi Nemcev in Pašičevih radikalov ter Turkov iz Makedonije je na to bil zakon o taksah sprejet s 113 glasovi. Na straneh 1693 do 1695 «Stenografičnih beležkah» je zabeleženo to glasovanje. Na strani 1695 je tiskano tudi ime nemškega poslanca Schauerja, ki je tudi pri tem odločilnem glasovanju glasoval — «za».

Omenim, da je v imenu Jugoslovanskega kluba ostro govoril proti zakonu o taksah naš poslanec g. Pušenjak in še več njegovih tovarišev. Njegov govor je tiskan v «beležkah» na straneh 1571, 1572, 1573 in 1574. Nemški poslanec Moser je sicer malo govoril proti, a glasoval je on in vsi njegovi tovariši «za».

Toliko g. urednik v pojasnilo, kdo je bil za nove zvišane takse in kdo proti. Mislim, da bi bilo dobro, ako moje pismo objavite v listu, da bodo prizadeti obrtniki in drugi imeli jasno in točno sliko.

Pozdravel:

Vaš

beograjski poročevalec.

Beograd, dne 22. februarja 1924.

Priobčujemo to pismo našega poročevalca brez posebne razlage.

Županski tečaj

se vrši

1. v nedeljo, dne 2. marca ob 10. uri dopoldne v MARI-BORU (Lekarniška ulica 6) za okrajno glavarstvo Maribor (sodni okraj Maribor, Sv. Lenart, Slov. Bistrica)
2. v nedeljo, dne 9. marca ob 10. uri dopoldne v PTUJU (minoritski samostan) za okrajno glavarstvo Ptuj, (sodni okraj Ptuj in Ormož).

ZUPANI IN OBČINSKI ODBORNIKI! Udeležite se polnoštevno! Govorijo gg. uradniki-strokovnjaki, o vojaških zadevah pa gospod major Jurkovič.

Setev in negovanje gozdnih drevesc.

(Konec).

Kedaj in kako sadimo v gozdu?

V gozdu se sadi v jeseni, dokler zemlja ne zmrzuje, ali pa spomladi. V jeseni sajene sadike trpe tu in tam od mraza, zlasti na popolnoma golem svetu. V jeseni se sadi le izjemoma in sicer le tedaj, ako zavarujemo drevesca proti mrazu z obkladanjem z listjem ali mahom.

Za izkopanje najprimernejše orodje je močna lopata, s katero se zemlja okrog sadike zrahlja in še le potem sadike privzdigne. Izkopane sadike se takoj presade, ali pa vložijo v zemljo, da se korenine ne posuše. Ako sadike razpošiljamo, jih je vlagati v vlažen mah ali slamo. Najboljše je, ako se jih izkoplje samo toliko, kolikor jih moremo sproti posaditi.

Ni še izgovoril in že je planil po koncu državni pravdnik:

«Gospod Aleš Blaž! V imenu — — !»

Več pa nihče ni čul.

Dvorana se je podirala, klopi so se lomile, vihar na lavina dolgo pridržanega ljudskega navdušenja je porušila vse pregrade in jezove, hrumelo in bobnelo je kot bi se svetovi rušili, v hipu je bil Aleš obkoljen, stotere roke so ga dvignile in kriki: «Aleš Blaž! Aleš Blaž!» — «Naš Aleš!» «Živijo Aleš!» — «Doli z državnim pravdnikom!» so odnesli ljubljence narodovega iz dvorane in ven na ulico. —

VIII.

«Torej res ne misliš sprejeti?»

«Ne!»

Malomarno je stegnil Aleš noge po vrtni trati in si zažgal sedmo ali osmo cigareto. «Čemu —? Kraljevska akademija bi si navsezadnje še res domisljala, da komaj čakam na «častnega člana» —!»

«Ampak pomisli — taka čast! In imenovanje bi ti dalo zadoščenje za vse prestane krivice —!» je pravila Lenka in oči so se ji svetile.

«Nisem častitljivec. In edino zadoščenje, ki ga sprejemem, bo poštena nagrada, ki mi jo bo plačal založnik Dvoržak za moja že izdana dela in za tista, ki jih še napišem.»

«Ti si cel grabež!»

«Star sem, rajši reči, ljuba ženka! In zaljubljen sem v tole mirno, tiho in skrito življenje tukaj v «Mirnem dolu». Ne dam si ga vzeti!»

V suhih, strmih legah sadimo gosteje, nego na ravninah in v globoki rodovitni zemlji. V gostih nasadih se drevje poprej sklopi, nego v redkih in debela postanejo vitka in dajo lep čist les. Navadno se sadi 1—1 m pol metra vsakebi. Saditi je po možnosti v vrstah in sicer najboljše v kvadratu. Za saditev rabimo eno ali dve dolgi vrvi, ki jih na koncih s koli napnimo. Na prvi se označi razdalja vrst, na drugi pa razdalja sadik. Če sadimo v kvadratu, zadostuje tudi ena sama vrv. Jamice za sadike se napravijo navadno sproti, za trda tla je pa bolje, da napravimo jamice že v jeseni, da zemlja skozi zimo nekoliko razpade. Jamice se naj naredijo tak velike, da morejo koreninice v njih zavzemati svojo poprejšnjo naravno lego. Sadike se pred sajenjem namočijo v mešanico ilovice, kravjaka in vode, da lažje zarastejo.

Pri saditvi se drži sadike lepo pokoncu v primeri višini z roko in zasiplje z zemljo, katero je pritisniti h koreninam, da ne nastanejo med njimi votline. Sadi se v isti globočini, kakor so sadike rastle poprej. V strmih in suhih legah se napravi okrog sadike mala jamica, ki zbira ob deževju vlogo in preprečuje odnašanje prsti. Na spodnji strani zavarujemo sadike s kameni.

Negovanje umetno pomlajenih gozdov.

Naravno in umetno pomlajene mlade gozde ali narasčaje je treba skrbno negovati. Zatirati je visoki plevel ki duši mlada drevesca. Nizki plevel pa je večkrat zelo koristen, ker zadržuje zemljo v hribovju in varuje mlad naraščaj pred sušo. Če se naseli med drevjem razno grmovje in trnje, je istega izkopati ali izrezati. Dokler drevesa plevelu ne odrastejo, kar traja navadno do deset let se morajo nasadi od časa do časa iztrebiti. Ko so drevesca s svojimi vejami začela segati druga v druga, je treba gozd razredčiti. Spočetka razredčujemo v krajših, pozneje pa v daljših presledkih. Pri razredčevanju je paziti, da se spoj drevja v vrhovih ne pretrga. Posekati je ves od snega ali vetra polomljeni les in po potrebi tudi popolnoma zdravo drevje. V normalnih razmerah se prične razredčevati v 10—20 letu in se pozneje vsakih 5—10 let ponavlja. Najprimernejši čas za to opravilo je zgodnja spomlad, dokler drevje ne poganja.

Dobiček od posekanega lesa.

Od gozdov imamo največji dobiček, če jih pravilno sekamo, oz. izkoriščamo. Najugodnejši čas za sečnjo lesa je od početka decembra do konca februarja, to je doba, v kateri se pretaka najmanj snovi, ki povzroča gnulobo lesa, kar je važno zlasti za stavbinski les. Les za vodne stavbe pa se seka v soku, ker takšen les vode najboljše drži.

Spravljanje različnega lesa.

Najprimernejši čas za spravljanje različnega lesa je zima, ker se v tem času najmanj poškoduje mladi naraščaj in je spravljanje navadno najcenejše. Najlažje je voziti les po snegu na saneh. V visokih hribovih imajo napravljene drče, vendar se pri tem veliko lesa poškoduje, kar podraži delo. Boljše je spravljati v rižah, ki se izplačajo le takrat, ako je mnogo lesa na enem in istem mestu posekanega. Pri tem je izguba lesa neznatna. Ponekod rabijo za spravljanje lesa tudi žične vrvi ter se les po škripih spušta v dolino. Po rekah vozijo splavi. Na večjih posestvih imajo gozdne železnice, s pomočjo katerih je mogoče večje količine posekanega lesa v najkrajšem času izvoziti.

Ivan Stampar, ekonom, graščina Ormož.

«Če si le zadovoljen, Aleš —! Pa ti praviš, da si star. Na stara leta pa človek vendar rad kaj postane in tudi tebi bi se prav lepo podajal naslov «Član kraljevske akademije in njen častni odbornik» —!»

«Ljuba Lenka, čemu bi mi prigovarjala, če pa pravim, da nočem! — Sicer pa sem na stara leta res nekaj postal» — Pritegnil je Lenko k sebi in ji gledal v oči. «Postal sem tvoj mož in to je zame velika sreča. Kde ve, kaj bi se bilo zgodilo z menoj, da me nisi ti prišla iskat. Pa vzela si me v roke, kakor si dejala tistikrat, in si me preobrazila in predelala v človeka, ki zna živeti, ki je za življenje —. Pisali so o meni, da sem bil živ pokopan. Res je! Nekdanji Aleš Blaž je umrl, dve leti je bil pokopan —. Sedaj pa je vstal od mrtvih in živi življenje celega moža. Ali nisi zadovoljna s tem, kar sem postal, s tvojo pomočjo postal —?»

In Lenka je bila zadovoljna.

Aleš Blaž pa je tisti večer sedel in začel zgodbo o človeku, ki so ga živega pokopali, ki pa je po dveh letih vstal od mrtvih.

KONEC.

